

СПЕЦИФІКА ЮРИДИЧНОГО ПІДСТИЛЮ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

Мова права послуговується засобами різних функціональних стилів, серед яких найважливішими є офіційно-діловий (обслуговує сферу внутрішнього і міжнародного законодавства, правозастосування, судочинства, нотаріату, діловодства) тощо.

Цей основний функціональний різновид правничої мови згідно з тематикою і жанровою класифікацією юридичних текстів поділяється на підстилі, кожен з яких має свої специфічні ознаки, норми і правила використання мовних засобів залежно від призначення офіційно-ділового тексту та комунікативного завдання.

Одним з таких є юридичний підстиль, що використовується безпосередньо у юриспруденції (судочинство, дізнання, розслідування, арбітраж). Даний підстиль обслуговує й регламентує правові та конфліктні відносини: між державою та підприємствами й організаціями всіх форм власності; між підприємствами, організаціями та установами; між державою та приватними особами; між підприємствами, організаціями й установами всіх форм власності та приватними особами; між приватними особами.

Юридичний підстиль відображений передусім у текстах юридичних документів, наприклад, позовні заяви, протоколи, постанови, запити, повідомлення та ін.

Специфікою юридичного підстилю офіційно-ділового висловлення у мові текстів правового змісту є: використання термінів законодавства, офіційних номенклатурних позначень, аббревіатур; нормативна дефінітивність термінів і номенклатурних назв (кодифіковані законодавчі визначення); законодавча фразеологія (юридичні формули, штампи, кліше); - моносемантизм (на рівні контексту); узагальнено-абстрагований виклад правового змісту (відповідні лексико-граматичні моделі, форми, конструкції); стандартизованість (лексичних, граматичних, синтаксичних і композиційних засобів); іменниковий характер тексту (віддієслівні та відприкметникові іменники, відіменні прийменники та ін.); переважання дієслів у формі 3-ї особи однини теперішнього часу, інфінітива у поєднанні з предикативним прислівником, прикметником чи дієсловом; синтаксичні конструкції у формі регулятивно-нормативних тверджень (констатаційного, зобов'язального, імперативного, заборонного, оцінно-правового характеру); застосування граматичної категорії модальності для регламентації різних моделей правової поведінки (можливості/неможливості, бажаності/небажаності, необхідності, обов'язковості дії); узагальненість та знеособленість викладу (безособові, неозначено-особові, узагальнено-особові, інфінітивні, дієприслівникові, інші конструкції); імперативний інфінітив; поширеність речень із пасивно-зворотним дієсловом на -ся в ролі предиката та пасивних конструкцій; предикативні форми на -но, -то; переважання складнопідрядних синтаксичних конструкцій над складносурядними і безсполучниковими; суб'єктивно-авторська відстороненість; монологічний характер викладу; стилістична однорідність, нейтральність, коректність; логічна впорядкованість викладу нормативного змісту на рівні тексту, рубрикації, графічних засобів; відсутність зайвих та стилістично недоречних елементів.

Таким чином, дотримання норм і правил використання мовних засобів у правових текстах забезпечують ефективне застосування юридичного підстилю та виконання ним покладених на нього функцій.